

บันทึก

เรื่อง จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
(มาตรา ๓๘ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย
พระราชบัญญัติฯ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕)

กรมการปกครอง ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๔๐๓/๒๖๕๐ ลงวันที่ ๑๔ มกราคม ๒๕๓๕ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า จังหวัดระยองได้มีหนังสือหารือว่า ตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕ ในมาตรา ๑๖ วรรคสอง^๑ “ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้เลือกตั้งหน่วยละแปดร้อยคนเป็นประมาณ ในกรณีที่มีผู้เลือกตั้งเกินหนึ่งพันสองร้อยคน ให้เพิ่มหน่วยเลือกตั้งขึ้นอีก ...” นั้น หากได้มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่เกินหนึ่งพันสองร้อยคน ต่อมามีการเพิ่มชื่อทำให้หน่วยเลือกตั้งนั้นมีผู้เลือกตั้งเกินหนึ่งพันสองร้อยคนจะถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่

กรมการปกครองพิจารณาแล้วเห็นว่า การกำหนดหน่วยเลือกตั้ง การประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง และการเพิ่มชื่อผู้เลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ (รวมทั้งที่แก้ไขเพิ่มเติมใหม่) มีขั้นตอนดังนี้

๑. ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดหน่วยเลือกตั้งและประกาศหน่วยเลือกตั้งที่จะพึงมีในจังหวัดนั้น ตามความในมาตรา ๓๘^๒

^๑ มาตรา ๑๖ ให้ยกเลิกความในวรรคสองและวรรคสามของมาตรา ๓๘ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“ตามปกติให้ใช้เขตหมู่บ้านหนึ่งเป็นหน่วยเลือกตั้งหน่วยหนึ่ง ในกรณีที่หมู่บ้านใดมีผู้เลือกตั้งจำนวนน้อยจะให้รวมหมู่บ้านตั้งแต่สองหมู่บ้านเป็นหน่วยเลือกตั้งหน่วยหนึ่งก็ได้ สำหรับในเขตเทศบาล เขตกรุงเทพมหานคร เขตสุขาภิบาล หรือเขตชุมชนหนาแน่น ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจกำหนดให้ใช้แนวถนน ตรอก ซอย คลอง หรือแม่น้ำ แทนเขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยเลือกตั้งได้

ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้เลือกตั้งหน่วยละแปดร้อยคนเป็นประมาณ ในกรณีที่มีผู้เลือกตั้งเกินหนึ่งพันสองร้อยคนให้เพิ่มหน่วยเลือกตั้งขึ้นอีกไม่ว่าในกรณีใด ๆ ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าไม่เป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนของผู้เลือกตั้ง จะกำหนดหน่วยเลือกตั้งเพิ่มขึ้นโดยไม่คำนึงถึงจำนวนผู้เลือกตั้งก็ได้”

^๒ มาตรา ๓๘ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดหน่วยเลือกตั้งที่จะพึงมีในจังหวัดนั้น

ตามปกติให้ใช้เขตหมู่บ้านหนึ่งเป็นหน่วยเลือกตั้งหน่วยหนึ่ง ในกรณีที่หมู่บ้านใดมีผู้เลือกตั้งจำนวนน้อยจะให้รวมหมู่บ้านตั้งแต่สองหมู่บ้านเป็นหน่วยเลือกตั้งหน่วยหนึ่งก็ได้ สำหรับในเขตเทศบาล เขตกรุงเทพมหานคร เขตสุขาภิบาล หรือเขตชุมชนหนาแน่น ผู้ว่าราชการจังหวัดอาจกำหนดให้ใช้แนวถนน ตรอก ซอย คลอง หรือแม่น้ำ แทนเขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยเลือกตั้งได้

ให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้เลือกตั้งหน่วยละแปดร้อยคนเป็นประมาณ ในกรณีที่มีผู้เลือกตั้งเกิน

๒. นายอำเภอจัดทำประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ตามความในมาตรา ๒๗^๓

๓. เมื่อนายอำเภอประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งแล้ว ผู้เลือกตั้งหรือเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าตนหรือผู้มีชื่อในทะเบียนบ้านไม่มีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อมีสิทธิยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อต่อนายอำเภอก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๗ วัน ตามความในมาตรา ๒๘^๔

หนึ่งพันสองร้อยคนให้เพิ่มหน่วยเลือกตั้งขึ้นอีกไม่ว่าในกรณีใด ๆ ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าไม่เป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนของผู้เลือกตั้ง จะกำหนดหน่วยเลือกตั้งเพิ่มขึ้นโดยไม่คำนึงถึงจำนวนผู้เลือกตั้งก็ได้

เมื่อได้กำหนดหน่วยเลือกตั้งขึ้นแล้ว ให้ประกาศหน่วยเลือกตั้ง ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน และสำนักงานเทศบาล แต่สำหรับตำบลในเขตเทศบาล ในกรุงเทพมหานคร หรือในบริเวณที่มีชุมชนหนาแน่นนั้น ให้จัดทำแผนที่สังเขปแสดงเขตของหน่วยเลือกตั้งและระบุที่เลือกตั้งไว้ด้วย

การเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยเลือกตั้ง จะกระทำได้โดยประกาศก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน และให้นำความในวรรคสี่มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่ในกรณีฉุกเฉินจะประกาศเปลี่ยนแปลงเขตของหน่วยเลือกตั้งหรือยุบ หรือรวมหน่วยเลือกตั้ง ก่อนวันเลือกตั้งน้อยกว่าสิบห้าวันก็ได้

^๓ มาตรา ๒๗ เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาให้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้วให้นายอำเภอจัดทำประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งของแต่ละหน่วยเลือกตั้งไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาลที่สาธารณะที่เห็นได้ง่ายและที่เลือกตั้ง หรือบริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้ง ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

บัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอคัดรายชื่อผู้เลือกตั้งจากทะเบียนบ้าน เว้นแต่ในเขตเทศบาล ให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล

ในการคัดรายชื่อผู้เลือกตั้งตามวรรคสอง ถ้าปรากฏว่ามีบุคคลสัญชาติไทยใดมีบิดาเป็นคนต่างด้าว และมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง ให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอหรือเทศบาล แล้วแต่กรณี ทำการตรวจสอบว่าบุคคลนั้นเป็นผู้เลือกตั้งหรือไม่ ถ้าเป็นก็ให้บันทึกไว้เป็นหลักฐานและคัดชื่อลงในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง ในกรณีมีความจำเป็นต้องสอบถามบุคคลดังกล่าว ให้นายอำเภอหรือเทศบาลส่งเจ้าหน้าที่ไปสอบถามบุคคลนั้น ณ ที่บ้านที่ปรากฏตามทะเบียน

เพื่อประโยชน์ในการจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้นายอำเภอหรือเทศบาลจัดทำมีบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งไว้เป็นประจำ และแก้ไขให้ถูกต้องทุกปี บัญชีดังกล่าวผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิตรวจดูและขอยื่นคำร้องแก้ไขให้ถูกต้องได้โดยนำความในมาตรา ๒๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

^๔ มาตรา ๒๘ เมื่อได้ประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งตามมาตรา ๒๗ วรรค หนึ่งแล้ว ผู้เลือกตั้งหรือเจ้าบ้านผู้ใดเห็นว่าตนหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งแห่งหน่วยเลือกตั้งที่ตนหรือผู้นั้นสมควรมีชื่อเป็นผู้เลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งนั้น มีสิทธิยื่นคำร้องต่อนายอำเภอก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้นายอำเภอตรวจสอบหลักฐาน และถ้าเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้เลือกตั้ง ก็ให้ส่งเติมชื่อตามที่ยื่นคำร้องลงในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งโดยไม่ชักช้า ถ้านายอำเภอเห็นว่าผู้ยื่นคำร้องหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านเป็นผู้ไม่มีสิทธิเลือกตั้ง ก็ให้ส่งยกคำร้องและให้แจ้งให้ผู้ยื่นคำร้องทราบภายในสามวันนับแต่วันที่รับคำร้อง โดยแสดงเหตุผลไว้ด้วย

เมื่อได้รับคำแจ้งตามวรรคสองแล้ว ผู้ยื่นคำร้องมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่หรือต่อศาลแพ่งสำหรับผู้ที่มิมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมศาลในการดำเนินกระบวนการพิจารณาภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่รับคำแจ้งเพื่อให้ศาลวินิจฉัยว่าจะให้ลงชื่อตามที่ยื่นคำ

๔. กรณีทหาร ตำรวจ ฯลฯ ที่ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือเกี่ยวกับความมั่นคงนอกที่ตั้งปกติ ผู้บังคับบัญชาของบุคคลดังกล่าวอาจยื่นรายชื่อให้นายอำเภอออกทะเบียนบ้านชั่วคราวให้บุคคลเหล่านั้น และเพิ่มชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง โดยให้ยื่นบัญชีรายชื่อก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่า ๑๕ วัน ตามความในมาตรา ๒๙^๔

๕. กรณีผู้เลือกตั้งที่ได้รับแต่งตั้งให้มีหน้าที่ในการเลือกตั้งมีสิทธิลงคะแนนในหน่วยเลือกตั้งที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ต้องมีชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง ถ้าหน่วยเลือกตั้งที่ตนปฏิบัติหน้าที่อยู่ในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง ตามความในมาตรา ๕๘^๖

ดังนั้น การกำหนดจำนวนผู้เลือกตั้งต่อหนึ่งหน่วยเลือกตั้งตามที่กฎหมายกำหนด

ร้องในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งหรือไม่

เมื่อศาลได้รับคำร้องตามวรรคสามแล้ว ให้ศาลดำเนินการพิจารณาโดยไม่ชักช้า และให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม คำสั่งของศาลให้เป็นที่สุด และให้ศาลแจ้งคำสั่งไปยังนายอำเภอเพื่อปฏิบัติการตามคำสั่งโดยเร็วที่สุด และในกรณีที่มีการประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งไปก่อนได้รับคำสั่งศาลให้แก่บัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งทุกฉบับให้ถูกต้องด้วย

การใดที่ได้ปฏิบัติไปตามคำสั่งเดิมของนายอำเภอก่อนได้รับทราบคำสั่งศาลเป็นอย่างอื่นนั้นเป็นอันสมบูรณ์ตามกฎหมาย

^๔ มาตรา ๒๙ ในกรณีที่ผู้เลือกตั้งเป็นทหารประจำการ ทหารกองประจำการ ตำรวจ สมาชิกกองอาสารักษาดินแดน หรือข้าราชการ และได้รับคำสั่งทางราชการให้ไปปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยของประเทศนอกที่ตั้งปกติที่ตนมีภูมิลำเนา ถ้าผู้บังคับบัญชาของบุคคลดังกล่าวตั้งแต่นั้นผู้บังคับกองพันหรือเทียบเท่าขึ้นไป เห็นว่าบุคคลดังกล่าวไม่อาจไปลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่บุคคลนั้นมีสิทธิได้ ให้จัดทำบัญชีรายชื่อตามแบบที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดและยื่นต่อนายอำเภอท้องที่ที่บุคคลดังกล่าวปฏิบัติหน้าที่อยู่เพื่อให้ออกทะเบียนบ้านชั่วคราวให้แก่บุคคลเหล่านั้น และเพิ่มชื่อบุคคลเหล่านั้นในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง โดยให้ยื่นบัญชีรายชื่อก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน

เมื่อนายอำเภอเห็นว่าบุคคลเหล่านั้นเป็นผู้เลือกตั้งก็ให้ออกทะเบียนบ้านชั่วคราว และเพิ่มชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งโดยไม่ชักช้า และให้แจ้งนายอำเภอท้องที่ที่ผู้เลือกตั้งมีภูมิลำเนาทราบ เพื่อหมายเหตุในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง ถ้านายอำเภอเห็นว่าบุคคลเหล่านั้นผู้ใดไม่ใช่ผู้เลือกตั้ง ให้แจ้งให้ผู้ยื่นทราบภายในสามวันนับแต่วันได้รับบัญชีรายชื่อ โดยแสดงเหตุผลไว้ด้วย และให้นำความในมาตรา ๒๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ทะเบียนบ้านชั่วคราวให้ทำตามแบบทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยทะเบียนราษฎรโดยอนุโลม และเมื่อเสร็จสิ้นการเลือกตั้งแล้วให้ทะเบียนบ้านชั่วคราวดังกล่าวเป็นอันยกเลิก

^๖ มาตรา ๕๘ ผู้เลือกตั้งซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งสำหรับหน่วยเลือกตั้งใดให้ลงคะแนนเลือกตั้งได้เฉพาะหน่วยเลือกตั้งนั้น และให้ลงคะแนนเลือกตั้งได้เฉพาะแห่งเดียว

ผู้เลือกตั้งซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้มีหน้าที่ในการเลือกตั้งหรือเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนต้องประจำปฏิบัติหน้าที่นั้นโดยไม่ต้องมีชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง ถ้าหน่วยเลือกตั้งที่ตนประจำปฏิบัติหน้าที่นั้นอยู่ในเขตเลือกตั้งที่ตนมีสิทธิเลือกตั้ง

ให้ผู้เลือกตั้งตามวรรคสองซึ่งประสงค์จะลงคะแนนเลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนต้องปฏิบัติหน้าที่แสดงหลักฐานคำสั่งแต่งตั้งต่อคณะกรรมการตรวจคะแนน ก่อนทำการลงคะแนนเลือกตั้ง เมื่อคณะกรรมการตรวจคะแนนตรวจสอบถูกต้องแล้ว ให้คณะกรรมการตรวจคะแนนเพิ่มชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งอีกส่วนหนึ่งต่างหาก

นั้น เจตนารมณ์ของกฎหมายต้องการให้ประชาชนมีความสะดวกและลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปเลือกตั้งให้มากที่สุด จึงได้วางหลักเกณฑ์ไว้ให้จังหวัดและอำเภอสำหรับถือปฏิบัติในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งและจัดทำประกาศบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งส่วนในกรณีที่ผู้เลือกตั้งยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อในบัญชีผู้เลือกตั้งนั้นเป็นขั้นตอนของการปฏิบัติหลังจากมีการกำหนดหน่วยเลือกตั้ง ที่เลือกตั้ง และประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งแล้วกรมการปกครองจึงเห็นว่าการเพิ่มชื่อดังกล่าวเป็นการเพิ่มตามสิทธิของกฎหมายที่ให้สิทธิแก่ผู้เลือกตั้งเป็นราย ๆ ไป และเมื่อพิจารณาถึงหลักปฏิบัติประกอบไปด้วยแล้ว การเพิ่มหน่วยเลือกตั้งในระยะเวลากระชั้นชิดอาจทำให้ประชาชนสับสนเสียหายต่อการเลือกตั้ง ฉะนั้น การเพิ่มชื่อผู้เลือกตั้งภายหลังจากที่นายอำเภอประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งไปแล้วและทำให้จำนวนผู้เลือกตั้งเกินกว่า ๑,๒๐๐ คน จึงน่าจะกระทำได้และไม่ต้องเพิ่มหน่วยเลือกตั้งอีก

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวโดยได้รับฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงมหาดไทย (กรมการปกครอง) ซึ่งผู้แทนฯ ชี้แจงข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า เรื่องนี้กรมการปกครองขอหารือมาโดยยังมีได้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติแต่อย่างใด แต่ปัญหาดังกล่าวอาจจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมายคณะที่ ๕) พิจารณาแล้วเห็นว่า ในเรื่องการกำหนดหน่วยเลือกตั้งนั้น มาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๓๕^๗ บัญญัติว่า ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดหน่วยเลือกตั้งที่จะพึงมีในจังหวัด ซึ่งตามปกติให้ใช้เขตหมู่บ้านหนึ่งเป็นหน่วยเลือกตั้งหน่วยหนึ่ง ถ้าหมู่บ้านใดมีผู้เลือกตั้งจำนวนน้อยจะรวมหมู่บ้านตั้งแต่สองหมู่บ้านเป็นหน่วยเลือกตั้งหน่วยหนึ่งก็ได้ สำหรับในเขตเทศบาล เขตกรุงเทพมหานคร เขตสุขาภิบาล หรือเขตชุมชนหนาแน่นอาจกำหนดให้ใช้แนวถนน ตรอก ซอย คลอง หรือแม่น้ำ แทนเขตหมู่บ้านเป็นเขตของหน่วยเลือกตั้งได้ส่วนเกณฑ์จำนวนผู้เลือกตั้งนั้นให้ถือเกณฑ์ว่าจำนวนผู้เลือกตั้งหน่วยละแปดร้อยคนเป็นประมาณ ในกรณีที่มิผู้เลือกตั้งเกินหนึ่งพันสองร้อยคนให้เพิ่มหน่วยเลือกตั้งขึ้นอีกและไม่ว่ากรณีใด ๆ ถ้าผู้ว่าราชการจังหวัดเห็นว่าไม่เป็นการสะดวกหรือไม่ปลอดภัยในการไปลงคะแนนของผู้เลือกตั้ง จะกำหนดหน่วยเลือกตั้งเพิ่มขึ้นโดยไม่คำนึงถึงจำนวนผู้เลือกตั้งก็ได้ เมื่อได้กำหนดหน่วยเลือกตั้งขึ้นแล้ว ให้ประกาศหน่วยเลือกตั้ง ณ ศาลากลางจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ ที่ทำการกำนัน และสำนักงานเทศบาล และสำหรับตำบลในเขตเทศบาล ในกรุงเทพมหานคร หรือในบริเวณที่มีชุมชนหนาแน่นนั้น ให้จัดทำแผนที่สังเขปแสดงเขตของหน่วยเลือกตั้งและระบุที่เลือกตั้งไว้ด้วย เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดหน่วยเลือกตั้งแล้ว มาตรา ๒๗ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๒๒ พ.ศ. ๒๕๒๖^๘ บัญญัติให้นายอำเภอจัดทำประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งของแต่ละ

^๗ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๒)

^๘ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๓)

หน่วยเลือกตั้งไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ สำนักงานเทศบาล ที่สาธารณะที่เห็นได้ง่ายและที่เลือกตั้ง หรือ บริเวณใกล้เคียงกับที่เลือกตั้งก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าสิบห้าวันในการทำบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง ให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอที่จะคัดรายชื่อผู้เลือกตั้งจากทะเบียนบ้าน เว้นแต่ในเขตเทศบาลให้เป็นหน้าที่ของเทศบาลเมื่อได้ประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งแล้ว หากผู้เลือกตั้งหรือเจ้าบ้านเห็นว่าตนหรือผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านไม่มีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งในหน่วยเลือกตั้งที่ตนหรือผู้นั้นสมควรมีชื่อเป็นผู้เลือกตั้ง ให้มีสิทธิยื่นคำร้องได้ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าเจ็ดวันต่อนายอำเภอเพื่อขอให้เพิ่มชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้ง ตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรฯ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนด พ.ศ. ๒๕๖๖^๔

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๕) ได้พิจารณาบทบัญญัติดังกล่าวแล้วเห็นว่า มาตรา ๓๔ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดหน่วยเลือกตั้งโดยมาตรา ๓๔ วรรคสาม กำหนดให้ถือเกณฑ์จำนวนผู้เลือกตั้งหน่วยละแปดร้อยคนเป็นประมาณ ถ้าหน่วยเลือกตั้งใดมีผู้เลือกตั้งเกินหนึ่งพันสองร้อยคนให้กำหนดหน่วยเลือกตั้งเพิ่มขึ้นอีก สำหรับมาตรา ๒๗ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งในแต่ละหน่วยเลือกตั้งตามเกณฑ์ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดไว้ตามมาตรา ๓๔ การดำเนินการตามมาตรา ๓๔ และมาตรา ๒๗ จึงเป็นขั้นตอนที่ฝ่ายปกครองดำเนินการก่อนที่ผู้เลือกตั้งหรือเจ้าบ้านฯ จะใช้สิทธิยื่นคำร้องเพื่อขอให้เพิ่มชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งได้ก่อนวันเลือกตั้งไม่น้อยกว่าเจ็ดวันตามมาตรา ๒๔ ฉะนั้น เมื่อผู้ว่าราชการจังหวัดได้ดำเนินการกำหนดหน่วยเลือกตั้งตามหลักเกณฑ์ตามมาตรา ๓๔ และนายอำเภอได้ดำเนินการประกาศบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งตามมาตรา ๒๗ ซึ่งเป็นการดำเนินการในชั้นแรกโดยถูกต้องแล้ว แม้ว่าต่อมาจะมีการเพิ่มชื่อผู้เลือกตั้งในบัญชีรายชื่อผู้เลือกตั้งตามมาตรา ๒๔ ซึ่งทำให้หน่วยเลือกตั้งนั้นมีผู้เลือกตั้งเกินหนึ่งพันสองร้อยคนก็ตามผู้ว่าราชการจังหวัดก็ต้องกำหนดหน่วยเลือกตั้งเพิ่มขึ้นอีกแต่อย่างใด เพราะเป็นคนละชั้นกับการกำหนดหน่วยเลือกตั้ง

(ลงชื่อ) อัคราทร จุฬารัตน

(นายอัคราทร จุฬารัตน)

รองเลขาธิการ ฯ

ปฏิบัติราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕

^๔ โปรดดูเชิงอรรถที่ (๔)